

การศึกษาปัญหาและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดจ้างในงานก่อสร้าง ของหน่วยงานท้องถิ่น: กรณีศึกษาจังหวัดน่าน เจนศักดิ์ คชนิล

The Study of Procurement Problems in Construction Work in Local Construction Institute: A Case Study of Nan Province Jensak Koshanin

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ 27 ถ.อินใจมี อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ 53000

Faculty of Industrial Technology, Uttaradit Rajabhat University, 27 Injaimee RD, Muang, Uttaradit 53000.

Corresponding Author. E-mail address: jensak_k@hotmail.co.th

Received 16 January 2012; accepted 3 September 2012

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้าง โดยการใช้แบบสอบถามสำรวจข้อมูลจากกลุ่มประชากร คือ พนักงานที่ทำงานเกี่ยวกับการจัดจ้างในงานก่อสร้างในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยมุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับลักษณะ สาเหตุ และการแก้ไขปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างที่เกิดขึ้นจริง จากการศึกษาพบว่าลักษณะปัญหาการจัดจ้างมี 4 ลักษณะ คือ งานก่อสร้างมีคุณภาพต่ำ ก่อสร้างผิดไปจากแบบในสัญญาก่อสร้าง การได้ผู้รับเหมาคุณภาพต่ำมาทำงาน และผู้รับเหมาขาดทุน ตามลำดับ สาเหตุของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างมีอยู่ 4 แบบ คือ บัญชีปริมาณงานไม่สอดคล้องกับแบบก่อสร้าง เกิดการสมยอมในการเสนอราคา แบบก่อสร้างไม่ชัดเจน และการประมาณราคากลางผิดพลาด ตามลำดับ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาไว้ดังนี้ คือ การตรวจสอบความถูกต้องของการกำหนดราคากลาง แบบรูปรายการ (Drawing) แบบรายละเอียด (Detailed Drawing/Shop Drawing) ข้อกำหนดการก่อสร้าง (Specification) และการสอดคล้องกันของบัญชีปริมาณงาน (Bill of Quantity, BOQ) กับแบบก่อสร้าง (Construction Drawing) ตามสัญญา นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการดำเนินการจัดจ้างอย่างเป็นธรรมอีกด้วย

คำสำคัญ: การจัดจ้าง งานก่อสร้าง ปัญหาการจัดจ้าง จังหวัดน่าน

Abstract

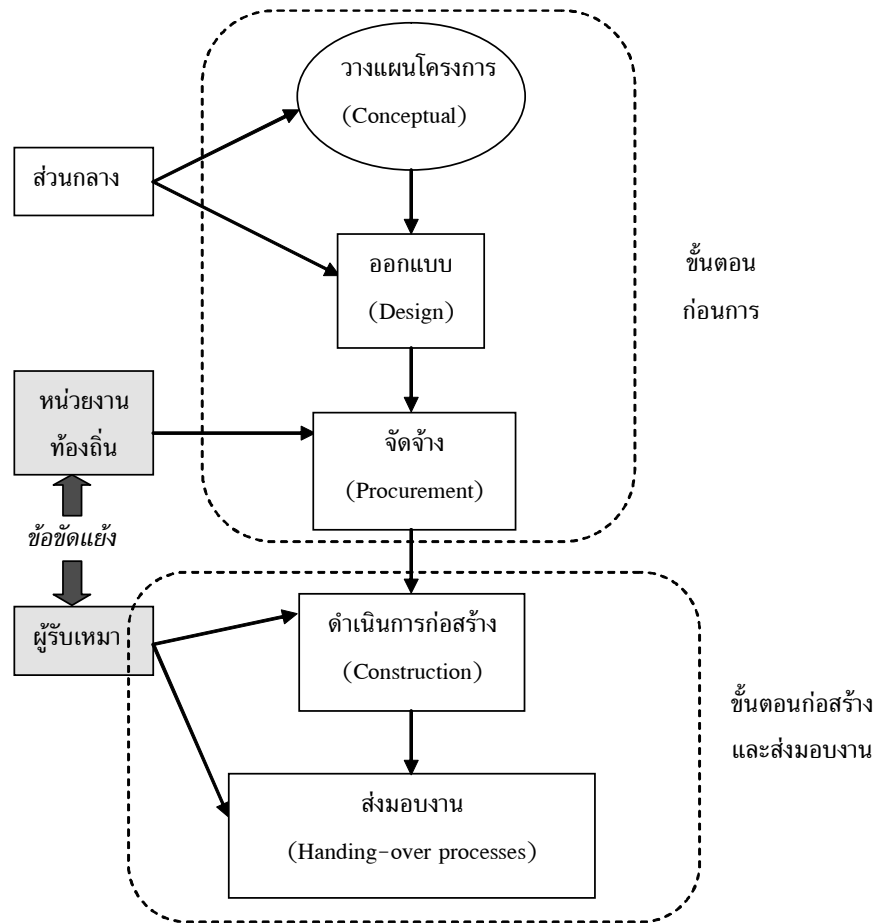
This research is to study causes of procurement problems in construction work by a questionnaire surveying from people working in local construction institute, Nanoi in Nan province. The research found 4 types of procurement problems: 1. Low quality construction; 2. The constructions are not same with drawing; 3. Low quality contractors; and 4. Contractors loss profit. Four main causes of procurement problems between contractors and local construction institute in construction work are 4: 1. Bill of quantity does not consistent with drawing; 2. The contractors were mutually consent; 3. The construction drawings were not clear; and 4. Cost estimations were not appropriate. However, the researcher presented preventions of these causes of procurement problems by rechecking which are cost estimations, drawing, detailed drawing /Shop drawing, specification, and compare bill of quantity with drawing. Finally, managing the procurements with justness must be considered.

Keywords: Procurement, construction work, Procurement problem, Nan province

บทนำ

การก่อสร้างโครงการก่อสร้างต่างๆ ในปัจจุบันเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างอาคาร สถานที่ราชการ ตึกสูง ระบบขนส่งมวลชน และอื่นๆ ซึ่งโครงการก่อสร้างเหล่านี้ล้วนมีการเติบโตและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามกระแสเศรษฐกิจของประเทศ (วิสูตร, 2549) ในระดับท้องถิ่นนั้นปัจจุบันโครงการก่อสร้างยังคงเกิดขึ้นมากมายเช่นเดียวกัน ซึ่งในปัจจุบันนี้การก่อสร้างในระดับท้องถิ่นนี้ได้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการก่อสร้างในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น โครงการก่อสร้างไม่เสร็จตามกำหนดในสัญญางานก่อสร้างมีคุณภาพไม่ดี ผู้รับเหมาทำโครงการก่อสร้างทิ้งงานและปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย โดยปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นในขั้นตอนก่อนการก่อสร้างและขั้นตอนระหว่างก่อสร้างซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในรูปที่ 1

จากรูปที่ 1 สามารถแบ่งขั้นตอนการดำเนินการก่อสร้างได้เป็น 2 ส่วน คือ ขั้นตอนก่อนการก่อสร้างและขั้นตอนก่อสร้างและส่งมอบงาน ในการศึกษาเน้นศึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนก่อนการก่อสร้าง ในที่นี้คือ ขั้นตอนการจัดจ้าง (Procurement) เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานในท้องถิ่นมากที่สุดซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับผู้รับเหมาของโครงการก่อสร้างในท้องถิ่น ซึ่งส่งผลกระทบทำให้การทำงานของทั้งสองหน่วยงานไม่ราบรื่น คุณภาพของงานก่อสร้างลดลง รวมทั้งอาจมีการฟ้องร้องเป็นคดีความกันภายหลัง (กลาศีก, 2553) ดังนั้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทั้งสองที่ต้องทำงานร่วมกันทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นทำการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างในงานก่อสร้างรวมทั้งเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอีกด้วย

รูปที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการก่อสร้าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างของหน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างของหน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดน่าน
3. เพื่อหาแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างของหน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดน่าน

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างที่มีผลต่อขั้นตอนการดำเนินการก่อสร้างและการส่งมอบงานเท่านั้น โดยใช้การสุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากหน่วยงานท้องถิ่นมีการจัดจ้างในงานก่อสร้างด้วยขั้นตอนการทำงานที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้น จึงสามารถสุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจงได้ (มนลิข, 2550) พื้นที่ที่ทำการศึกษาในที่นี้ คือ หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวน 8 แห่ง กลุ่มประชากรในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างที่มีประสบการณ์ เช่น หัวหน้าส่วนโยธา วิศวกรโยธา นายช่างโยธา ช่างโยธา พนักงาน

จัดจ้างในหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวน 80 คน ตัวแปรต้นในการศึกษา คือ ลักษณะและสาเหตุของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้าง ตัวแปรตาม คือ แนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้าง โดยทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่พฤศจิกายน 2553 – ตุลาคม 2554

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การจัดจ้างในงานก่อสร้างปัจจุบันมี 6 วิธี โดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดจ้างได้ตามความเหมาะสมของโครงการก่อสร้าง (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ, 2535) ดังแสดงรายละเอียดดังนี้

1. วิธีตกลงราคา

การซื้อหรือจ้างโดยวิธีตกลงราคาให้ประธานกรรมการบริหารตกลงราคากับผู้ขายหรือผู้รับจ้างแล้วจัดซื้อหรือจ้างได้ภายในวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบจากประธานกรรมการบริหารการซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคา ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วนที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้อำนาจไว้ก่อนและไม่สามารถดำเนินการตามปกติได้ทันที ให้เจ้าหน้าที่พัสดุหรือเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการนั้นดำเนินการไปก่อนแล้วรีบรายงานขอความเห็น

ขอต่อประธานกรรมการบริหารและเมื่อประธานกรรมการบริหารให้ความเห็นชอบแล้วให้ถือว่ารายงานดังกล่าวเป็นหลักฐานการตรวจรับโดยอนุโลม

2. วิธีสอบราคา

ให้ประธานกรรมการบริหารประกาศสอบราคา และให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำเอกสารสอบราคาโดยอย่างน้อยให้แสดงรายการตามตัวอย่างที่อธิบดีกำหนดหรือตามแบบที่ผ่านการตรวจพิจารณาของอัยการจังหวัด แล้วการจัดทำเอกสารสอบราคาย่อยได้จำเป็นต้องมีข้อความหรือรายการแตกต่างจากที่อธิบดีกำหนดหรือแบบที่ผ่านการตรวจพิจารณาของอัยการจังหวัด โดยมีสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในตัวอย่างหรือแบบดังกล่าว และไม่ทำให้ทางราชการเสียเปรียบก็ให้กระทำได้เว้นแต่ประธานกรรมการบริหารเห็นว่าจะมีปัญหาในทางเสียเปรียบหรือไม่รัดกุมพอ ก็ให้ส่งร่างเอกสารสอบราคาไปให้อัยการจังหวัดตรวจพิจารณา ก่อนการเผยแพร่เอกสารสอบราคาให้จัดทำเป็นประกาศ และมีสาระสำคัญดังนี้

- (1) รายการพัสดุที่ต้องการซื้อ หรืองานที่ต้องการจ้าง
- (2) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าสอบราคา
- (3) กำหนดวัน เวลา รับซอง ปิดการรับซอง และเปิดซองสอบราคา
- (4) สถานที่และระยะเวลาในการขอรับ/ขอซื้อเอกสารสอบราคาและราคาของเอกสาร (ถ้ามี)

3. วิธีประกวดราคา

ให้ประธานกรรมการบริหารประกาศประกวดราคาและให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำเอกสารประกวดราคาตามตัวอย่างที่อธิบดีกำหนดหรือตามแบบที่ผ่านการตรวจพิจารณาของอัยการจังหวัดแล้วการจัดทำเอกสารประกวดราคาย่อยได้จำเป็นต้องมีข้อความหรือรายการแตกต่างจากที่อธิบดีกำหนดหรือแบบที่ผ่านการตรวจพิจารณาของอัยการจังหวัด โดยมีสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในตัวอย่างหรือแบบดังกล่าว และไม่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเสียเปรียบก็ให้กระทำได้เว้นแต่ประธานกรรมการบริหารเห็นว่าจะมีปัญหาในทางเสียเปรียบหรือไม่รัดกุมพอ ก็ให้ส่งร่างเอกสารประกวดราคาไปให้อัยการจังหวัดตรวจพิจารณา ก่อน

4. การจ้างโดยวิธีพิเศษ

การซื้อโดยวิธีพิเศษ ให้ประธานกรรมการบริหารแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) ในกรณีเป็นพัสดุจะขายทอดตลาดให้ดำเนินการซื้อโดยวิธีเจรจาตกลงราคา
- (2) ในกรณีเป็นพัสดุที่ต้องซื้อเร่งด่วน หากล่าช้าอาจเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบลให้เชิญผู้มีอาชีพขายพัสดุนั้นโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องตลาดหรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ต่อรองราคาเท่าที่จะทำได้
- (3) ในกรณีเป็นพัสดุที่โดยลักษณะของงานหรือมีข้อจำกัดทางเทคนิคที่จำเป็นต้องระบุให้เป็นการเฉพาะให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับ (2)
- (4) ในกรณีเป็นพัสดุที่ได้ดำเนินการซื้อโดยวิธีอื่นแล้ว

ไม่ได้ผลดีให้สืบราคาจากผู้มีอาชีพขายพัสดุนั้นโดยตรง และผู้เสนอราคาในการสอบราคาหรือประกวดราคาซึ่งถูกยกเลิกไป (ถ้ามี) หากเห็นว่าผู้เสนอราคาย่อยที่เห็นสมควรซื้อเสนอราคาสูงกว่าราคาที่ท้องตลาด หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ต่อรองราคาเท่าที่จะทำได้

(5) ในกรณีพัสดุที่เป็นที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างซึ่งจำเป็นต้องซื้อเฉพาะแห่งให้เชิญเจ้าของที่ดินโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องตลาดหรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ต่อรองราคาเท่าที่จะทำได้ให้คณะกรรมการรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับทั้งหมดต่อผู้สั่งซื้อเพื่อสั่งการโดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ และประธานกรรมการบริหารแล้วแต่กรณี

5. การจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ

การดำเนินการซื้อหรือจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ ให้ประธานกรรมการบริหารสั่งซื้อหรือสั่งจ้างจากผู้ขายหรือผู้รับจ้าง กรณีการซื้อหรือการจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างจากส่วนราชการหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นหรือรัฐวิสาหกิจในกรณีดังกล่าวต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้ผลิตพัสดุหรือทำงานจ้างนั่นเอง และนายก รัฐมนตรีอนุมัติให้ซื้อหรือจ้าง
- (2) มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ซื้อหรือจ้าง และกรณีนี้ให้รวมถึงหน่วยงานอื่นที่มี

6. การจัดจ้างวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

เป็นการจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บัณฑิต (2547) ได้สรุปปัญหาในการก่อสร้างที่เกิดจากการจัดจ้างของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยแยกสาเหตุได้ 2 สาเหตุดังต่อไปนี้

1) สาเหตุจากระบบข้อบังคับ

1.1 การจัดจ้างใช้เวลาในการดำเนินการมาก เนื่องจากระยะขั้นตอนการดำเนินการด้านการจัดจ้างตามระเบียบข้อบังคับของ กฟผ.

1.2 ระเบียบทางพัสดุ และการจ้างทำให้ไม่สามารถระบุตัวผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่งได้

1.3 การเบิกซื้อวัสดุไม่สามารถระบุให้ได้ว่า เพราะผิดระเบียบการพัสดุของทางราชการ

1.4 เมื่อใกล้สิ้นปีงบประมาณมีการเร่งรัดงานให้แล้วเสร็จเพื่อให้ทันต่อการใช้จ่ายเงิน ทำให้งานออกมาได้คุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร

2) สาเหตุจากการปฏิบัติงาน

2.1 งานออกแบบล่าช้าไม่ทันต่อการใช้งาน และไม่ตรงกับความต้องการของหน่วยงาน

2.2 พนักงานขาดประสบการณ์ในด้านการวางแผนงาน และการบริหารในงานก่อสร้าง

2.3 ปัญหาเรื่องงานที่ไม่มีคุณภาพและเสร็จล่าช้า

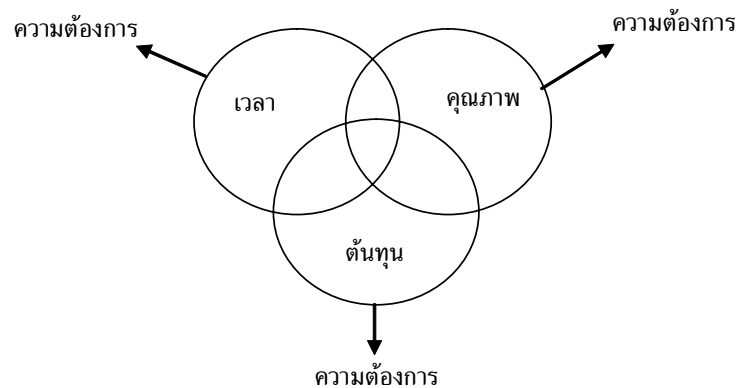
2.4 ปัญหาจากผู้รับเหมารายย่อยภายในท้องถิ่นไม่มีคุณภาพ

2.5 ปัญหาผู้รับเหมาละทิ้งงาน

วิสูตร (2549) ได้รวบรวมปัญหาในงานก่อสร้างที่สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 2 โดยปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นนั้นล้วนมาจากผลประโยชน์หรือความต้องการที่ต่างกันของฝ่ายเจ้าของงานและผู้รับเหมาก่อสร้างซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งต่างๆ ได้

สุขศรี (2547) ได้ทำการศึกษาถึงปัญหาความล่าช้าใน

การจัดซื้อครุภัณฑ์และจ้างเหมาก่อสร้างของหน่วยงานในสังกัดศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่าความล่าช้าในการจัดซื้อครุภัณฑ์และจ้างเหมาก่อสร้างนั้นมีสาเหตุหลัก คือ การกำหนดรายละเอียดการก่อสร้าง (Specification) ไม่ชัดเจน การเปลี่ยนแปลงแบบรูปรายการเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้อาคาร ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยการให้ผู้ที่มีความรู้และความชำนาญในการก่อสร้างเป็นผู้กำหนดรายละเอียดการก่อสร้าง พร้อมทั้งมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการจัดจ้างอย่างชัดเจน โดยมีการปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด

รูปที่ 2 ลักษณะความต้องการในงานก่อสร้าง

จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าหน่วยงานส่วนท้องถิ่นมีการจัดจ้างงานก่อสร้างอยู่ 6 วิธีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 ลักษณะปัญหาจากขั้นตอนการจัดจ้างในงานก่อสร้าง ได้แก่ การได้ผู้รับเหมาก่อสร้างที่ด้อยคุณภาพ เกิดข้อขัดแย้งกันของแบบก่อสร้าง การได้งานที่ไม่มีคุณภาพ และผู้รับเหมาละทิ้งงาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นผลมาจากขั้นตอนการจัดจ้างงานก่อสร้างหลายด้าน คือ ด้านบัญชีปริมาณงาน การกำหนดรายละเอียดการก่อสร้าง แบบก่อสร้าง รวมทั้งการสมยอมในการเสนอราคาอีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงลักษณะและสาเหตุของปัญหาจากขั้นตอนการจัดจ้างในงานก่อสร้าง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษานี้คือ พนักงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน จำนวน 8 แห่ง โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 80 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามซึ่งมีการดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้ คือ

(1) ศึกษาเอกสาร และข้อมูลเนื้อหาให้ครอบคลุมตัวแปรที่จะถาม

(2) เขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการจะถามในแต่ละด้านหรือแต่ละตัวแปรที่จะศึกษา (ฉบับร่าง)

(3) นำแบบสอบถามที่เป็นฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ในที่นี้ใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

(4) ปรับปรุงตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะพร้อมทั้งนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา

(5) ปรับปรุงแบบสอบถามหลังจากที่ทดลองใช้แล้ว และจัดพิมพ์เป็นฉบับจริงสำหรับนำไปใช้จริง

แบบสอบถามที่ใช้ทั้งหมด 3 ตอน รายละเอียดดังนี้ คือ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 4 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบ Check List, ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสัญญาก่อสร้าง มีจำนวน 6 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบ Rating Scale (5 ระดับ), และตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและสาเหตุของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างจำนวน 8 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบ Rating Scale (5 ระดับ) แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเบนมาตรฐาน 0.34 ค่าความเชื่อมั่นแบบประสิทธิ์แอลฟา 0.67 มีความน่าเชื่อถือในระดับมาก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยการลงพื้นที่จริงแจกแบบสอบถามไปยังหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการตอบแบบสอบถาม

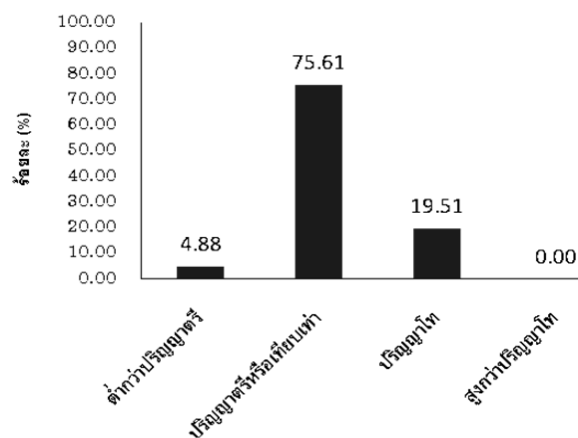
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามตอนที่ 1 ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปเป็นร้อยละ (Percentage) แบบสอบถามตอนที่ 2-3 ใช้

วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Average) แล้วสรุปเป็นร้อยละ (Percentage)

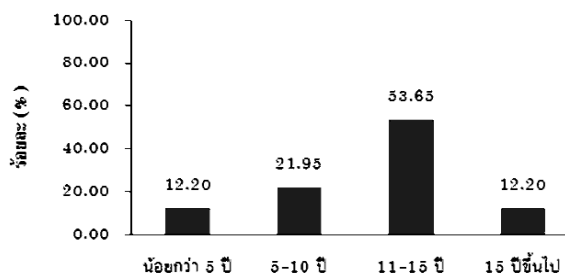
ผลการศึกษา

จากแบบสอบถามจากการสำรวจข้อมูล สามารถนำมาประมวลผลได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

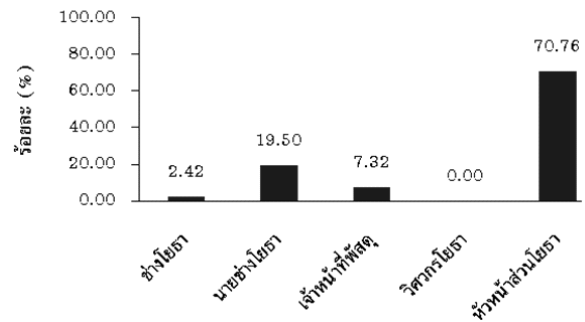
1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถสรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องต่อไปนี้ คือ ระดับการศึกษาสูงสุด อายุงานที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้าง ตำแหน่งหรือหน้าที่ที่รับผิดชอบในองค์กร มูลค่างานก่อสร้างและสัญญาที่หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้จัดจ้างดังรูปที่ 3-6

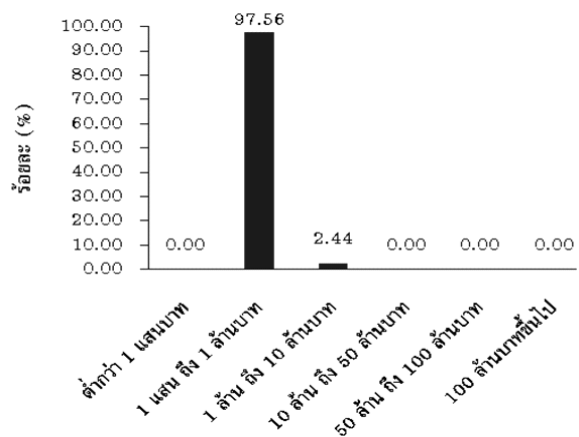
รูปที่ 3 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

รูปที่ 4 อายุงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

รูปที่ 5 ตำแหน่งในองค์กรของผู้ตอบแบบสอบถาม

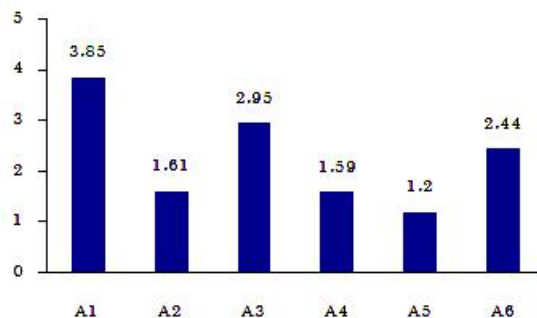
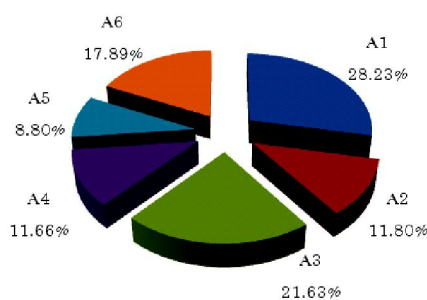
รูปที่ 6 มูลค่างานก่อสร้าง

จากรูปที่ 3-6 ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีอายุงานอยู่ในช่วง 11-15 ปี ทำงานอยู่ในตำแหน่งหัวหน้าส่วนโยธา และมูลค่างานที่รับผิดชอบส่วนใหญ่มีมูลค่า 1 แสน ถึง 1 ล้านบาท

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสัญญาก่อสร้าง (Construction Contract) สรุปได้ดังตารางที่ 1 และรูปที่ 7

ตารางที่ 1 แสดงสัญญาก่อสร้างที่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นใช้ในปัจจุบัน

ประเภทของสัญญา	ความถี่เฉลี่ย	ร้อยละ
A1 แบบเหมารวมเบ็ดเสร็จรวมค่าวัสดุและค่าแรง	3.85	28.27
A2 แบบเหมารวมเฉพาะค่าแรง	1.61	11.81
A3 แบบราคาต่อหน่วย	2.95	21.65
A4 แบบต้นทุนบวกกับค่าธรรมเนียมคงที่	1.59	11.63
A5 แบบต้นทุนบวกกับค่าธรรมเนียมและประกันราคาสูงสุด	1.20	8.77
A6 แบบต้นทุนคงที่/ปรับราคาได้ (ค่า K)	2.44	17.89

รูปที่ 7 ร้อยละและความถี่ของสัญญาณก่อสร้างที่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นใช้ในปัจจุบัน

จากข้อมูลของสัญญาณก่อสร้างที่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นใช้ในปัจจุบัน พบว่าสัญญาณแบบเหมารวมเบ็ดเสร็จรวมค่าวัสดุและค่าแรงนิยมใช้ในระดับมาก เนื่องจากมีความเหมาะสมและสะดวกในการใช้สัญญาณซึ่งผู้รับจ้างตกลงที่จะทำงานทั้งหมดที่ระบุอยู่ในสัญญาในวงเงินที่กำหนดแก่ผู้ว่าจ้าง โดยผู้ว่าจ้างตกลงจะจ่ายเงินเป็นงวดๆ ตามที่ระบุไว้ สัญญาณแบบนี้นิยมใช้กันทั่วไป (กรี, 2547) เหมาะกับงานก่อสร้างที่มีรูปแบบรายละเอียดครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะงานก่อสร้างของหน่วยงานส่วนท้องถิ่น

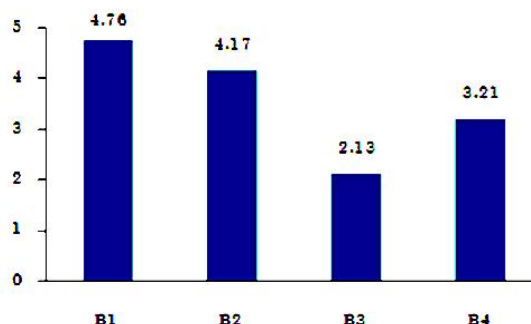
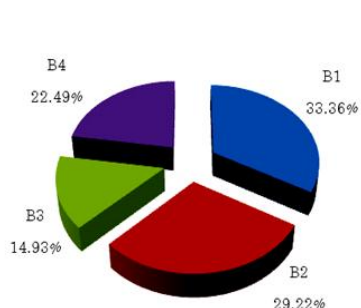
3. ลักษณะของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้าง ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทำให้ทราบถึงลักษณะของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างของหน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดน่านได้ดังแสดงในตารางที่ 2 และ รูปที่ 8

ลักษณะของปัญหาจากขั้นตอนการจัดจ้างในงานก่อสร้างที่พบ คือ งานก่อสร้างมีคุณภาพต่ำมีความถี่ระดับมากที่สุด ก่อสร้างผิดไปจากแบบในสัญญาก่อสร้างมีความถี่ระดับมาก การได้ผู้รับเหมาคุณภาพต่ำมาทำงานมีความถี่ระดับปานกลาง และผู้รับเหมาขาดทุนมีความถี่ระดับน้อย จะเห็นได้ว่าปัญหาจากขั้นตอนการจัดจ้างในงานก่อสร้างส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงานก่อสร้างเป็นอย่างมาก

4. สาเหตุของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้าง ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทำให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างของหน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดน่านได้ดังแสดงในตารางที่ 3 และ รูปที่ 9

ตารางที่ 2 ลักษณะปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างของหน่วยงานส่วนท้องถิ่นจังหวัดน่าน

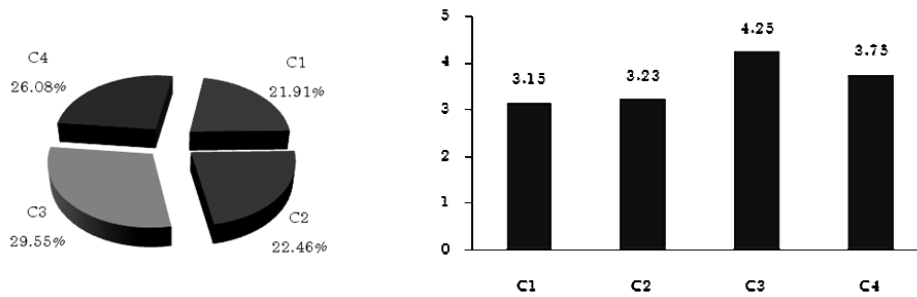
ลักษณะของปัญหาในการจัดจ้าง	ความถี่	ร้อยละ
B1 งานก่อสร้างมีคุณภาพต่ำ	4.76	33.36
B2 ก่อสร้างผิดไปจากแบบในสัญญาก่อสร้าง	4.17	29.22
B3 ผู้รับเหมาขาดทุน	2.13	14.93
B4 การได้ผู้รับเหมาคุณภาพต่ำมาทำงาน	3.21	22.49

รูปที่ 8 จำนวนร้อยละและความถี่ของลักษณะปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้าง

ตารางที่ 3 สาเหตุของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างของหน่วยงานส่วนท้องถิ่นจังหวัดน่าน

สาเหตุของปัญหาในการจัดจ้าง	ความถี่	ร้อยละ
C1 การประมาณราคากลางผิดพลาด	3.15	21.91
C2 แบบก่อสร้างไม่ชัดเจน	3.23	22.46
C3 บัญชีปริมาณงานไม่สอดคล้องกับแบบก่อสร้าง	4.25	29.55
C4 เกิดการสมยอมในการเสนอราคา	3.75	26.08

รูปที่ 9 จำนวนร้อยละและความถี่ของสาเหตุของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้าง

จากสาเหตุของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้าง พบว่ามีสาเหตุดังนี้ บัญชีปริมาณงานไม่สอดคล้องกับแบบก่อสร้างและการสมยอมในการเสนอราคาที่มีความถี่ระดับมาก การประมาณราคากลางผิดพลาดและแบบก่อสร้างไม่ชัดเจน มีความถี่ระดับปานกลาง จากสาเหตุดังกล่าวจะสังเกตได้ว่าสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากจรรยาบรรณในการทำงานนั้นมีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อระบบการดำเนินการจัดจ้างในงานก่อสร้าง

5. แนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้าง จากข้อมูลที่ได้สามารถวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างของหน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดน่านได้ดังนี้ คือ

- (1) ตรวจสอบความถูกต้องของการกำหนดราคากลาง โดยพิจารณาราคาจากพาณิชย์จังหวัด หรือราคาวัสดุจริงตามท้องตลาด ณ วันที่ทำราคากลาง
- (2) ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบรูปรายการ แบบรายละเอียด และข้อกำหนดการก่อสร้าง ก่อนดำเนินการจัดจ้าง
- (3) ตรวจสอบความถูกต้องและสอดคล้องกันของบัญชีปริมาณงาน (Bill of Quantity, BOQ) กับแบบก่อสร้าง (Drawing) ตามสัญญา
- (4) ดำเนินการจัดจ้างอย่างเป็นธรรม คือ การกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิ์ในการประกวดราคา

สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าลักษณะของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างมีอยู่ 4 แบบ คือ งานก่อสร้างมีคุณภาพต่ำ (33.36%) ก่อสร้างผิดไปจากแบบในสัญญาก่อสร้าง (29.22%) การได้ผู้รับเหมาคุณภาพต่ำมาทำงาน (22.49%) และผู้รับเหมาขาดทุน (14.93) ตามลำดับ ส่วนสาเหตุของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างมีอยู่ 4 แบบ คือ บัญชีปริมาณงานไม่สอดคล้องกับแบบก่อสร้าง (29.55%) เกิดการสมยอมในการเสนอราคา (26.08%) แบบก่อสร้างไม่ชัดเจน (22.46%) และการประมาณราคากลางผิดพลาด (21.91%) ตามลำดับ สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นระหว่างผู้รับเหมาและหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพของงานก่อสร้างได้ ดังนั้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทั้งสอง ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ ดังนี้ คือ

การตรวจสอบความถูกต้องของการกำหนดราคากลางแบบรูปรายการ แบบรายละเอียด ข้อกำหนดการก่อสร้างและการสอดคล้องกันของบัญชีปริมาณงานกับแบบก่อสร้างตามสัญญา นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการดำเนินการจัดจ้างอย่างเป็นธรรมอีกด้วย

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่าลักษณะของปัญหาการจัดจ้างในงานก่อสร้างที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ งานก่อสร้างมีคุณภาพต่ำ (33.36%) เนื่องมาจากหลายสาเหตุในกระบวนการจัดจ้าง ได้แก่ บัญชีปริมาณงานไม่สอดคล้องกับแบบก่อสร้าง (29.55%) เกิดการสมยอมในการเสนอราคา (26.08%) แบบก่อสร้างไม่ชัดเจน (22.46%) และการประมาณราคากลางผิดพลาด (21.91%) ตามลำดับซึ่งสอดคล้องตามผลการศึกษาของ กล้าศึก (2553) และกวี (2547) คือ การกำหนดราคากลางที่ต่ำ/สูงเกินไป และการสมยอมในการจัดจ้างในงานก่อสร้างจะส่งผลทำให้คุณภาพของงานก่อสร้างลดลง

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าในขั้นตอนการจัดในงานก่อสร้างของหน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดน่าน มีลักษณะของปัญหาหลายรูปแบบด้วยสาเหตุต่างๆ ดังที่แสดงในผลการวิจัยและทางผู้วิจัยได้เสนอแนวทางแก้ไขและป้องกันไว้ซึ่งสามารถที่จะประยุกต์ใช้กับการดำเนินการจัดจ้างในงานก่อสร้างสำหรับหน่วยงานท้องถิ่นอื่นๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

กวี หวังนิเวศน์กุล. (2547). การบริหารงานวิศวกรรมก่อสร้าง (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

กล้าศึก พรหมฤทธิ์. (2553). การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของช่างโยธาในการกำหนดราคากลางงานก่อสร้างส่วนโยธา. ปริญญาโทบริหารวิทยาศาตร์วิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ปัญญทัต โรจนมต. (2547). การศึกษาปัญหาทางนก่อสร้างที่เกิดจากการจัดจ้างของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. การศึกษาโครงการเฉพาะเรื่อง วศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

มนลธิ ลิทธิสมบุรณ์. (2550). ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) (พิมพ์ครั้งที่ 8). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535. (2535). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535. กรุงเทพฯ.

วิสูตร จิระดำเกิง. (2549). การบริหารงานก่อสร้าง (พิมพ์ครั้งที่ 1). ปทุมธานี: วรณกวี.

วิสูตร จิระดำเกิง. (2549). สัญญา ข้อกำหนดและการประมาณราคาก่อสร้าง (พิมพ์ครั้งที่ 1). ปทุมธานี: วรณกวี.

สุขศรี สงวนสัตย์. (2547). การศึกษาปัญหาความล่าช้าในการจัดซื้อครุภัณฑ์และจ้างเหมางานก่อสร้างของหน่วยงานในศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญาณพนธ์สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.